

Remissvar från Svensk Plastindustriförening, SPIF gällande Energimyndighetens rapport ”Styrmedel för CCS och CCU Avskiljning och lagring respektive användning av koldioxid (Dnr KN2024/00693).

Vad är SPIF

SPIF (Svensk Plastindustriförening, organisationsnummer 802004–6440) är ett svenskt branschförbund och har ca 120 medlemsföretag inom plasttillverkning samt tillhörande material och tjänster. Bland medlemsföretagen ingår producenter som omfattas av föreliggande remiss.

Remissvar

SPIF har fått möjlighet att lämna synpunkter gällande Energimyndighetens rapport ”Styrmedel för CCS och CCU Avskiljning och lagring respektive användning av koldioxid (Dnr KN2024/00693).

SPIF anser att Energimyndighetens förslag premierar CCS och CCU på bekostnad av mekanisk återvinning som enligt Energimyndighetens egen beskrivning ligger högre upp på återvinningstrappan. När man skall åtgärda ett problem (i detta fall minskat koldioxidutsläpp till atmosfären) skall man vidta en åtgärd så tidigt som möjligt (dvs mekanisk återvinning) och inte så sent som möjligt (dvs bränna plast eller annan bränslekälla). Det är bara DDX som ligger tidigare än mekanisk återvinning och därför är exkludering av denna metod med felaktig motivering att metoden kräver mycket el. Man har således felaktigt uteslutet framtida utvecklingssteg för denna metod.

Baserat på ovanstående framgår att förslag #1 och #6 inte är tillämpbara då de bara stöttar CCS och CCU på bekostnad av mekanisk återvinning. Det är inte rimligt att mekanisk återvinning skall bestraffas för att mer plast och annat bränsle skall förbrännas. Konceptet med negativa utsläpp är för oprövat för att få orimligt stora anslag baserat på teoretiska uträkningar eller snarare tankeexperiment enligt Anders Hansson vid Linköpings universitet [1]. Wim Carton vid Lunds universitet menar också han att IPCC:s scenarier är orealistiska då de grundar sig i politiska värderingar [2].

Därutöver betalar Sverige precis som övriga EU-medlemmar en straffavgift för icke återvunnen plast sedan januari 2021, vilket är fog för att återvinna så mycket plast som möjligt. En dubbel beskattning vore förödande för svensk plastindustrin och det är dessutom bekymrande att Energimyndighetens skrivelse endast ser till de större aktörernas möjligheter till omställning. De små och medelstora plastföretagens administration kommer att bli betydande och därtill tas ingen hänsyn.

Det är dessutom svårt att svara på de olika förslagen då de inte är tillräckligt konkreta. Det är bekymmersamt då plastindustrin har långa investeringshorisonter och vill ha en tydlig plan och förutsägbarhet som saknas i Energimyndighetens förslag.

Samhällets kolflöden

I figuren om samhällets kolflöden (Figur 1) intresserar sig inte Energimyndigheten för flöden till och från mark och växtlighet. Detta kan vara politiskt korrekt men har inget med den krassa verkligheten att göra.

Skogsindustrin, som inkluderar allt från avverkning till virke, massa och pappers-tillverkning släpper årligen ut omkring 80 miljoner ton koldioxid, uppger forskare vid Umeå universitet. Men dessa utsläpp syns inte i den svenska officiella statistiken trots att det är långt mer än Sveriges samlade utsläpp.

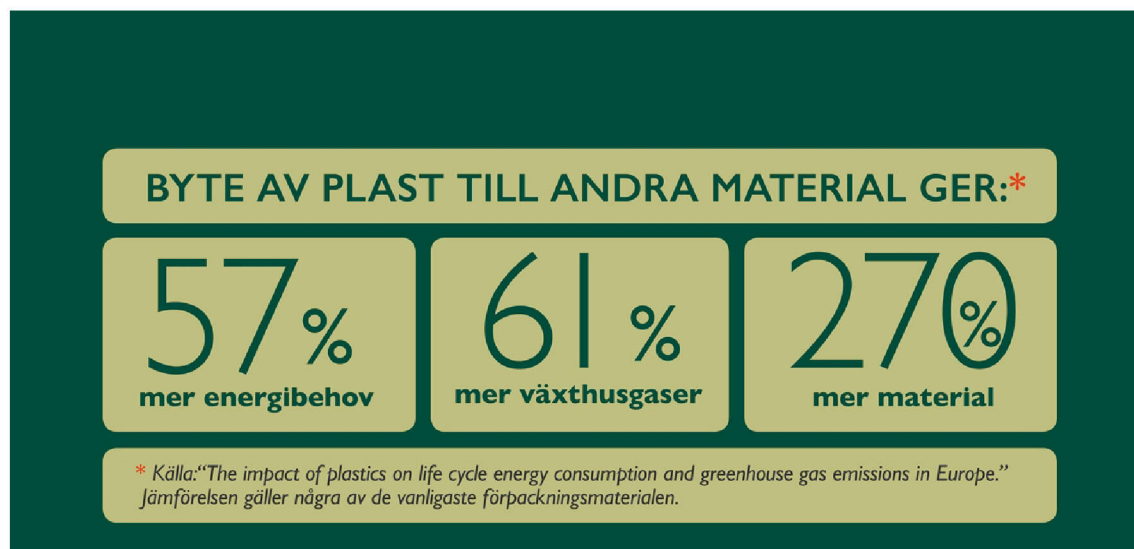
Skälet är att skogsindustrin har ett undantag som gör att dess utsläpp inte räknas. Det beror på att skogen samtidigt bidrar till att minska koldioxiden i luften.

Men det är inte helt sant beroende på land och på det skoningslösa utnyttjandet av skogen, vilket framgår av bifogade figur 1. Man bör därför ta Energimyndighetens beskrivning av "den naturliga kolsänkan i skog och mark" med en nypa salt.

Land	Medelvärde senaste 30 år (växthusgaser)	År 2020 (växthusgaser)	År 2021 (växthusgaser)
Sverige	30 milj. ton upptag		25 milj. upptag
Finland		27,9 milj. ton upptag	6,7 milj. ton upptag
Estland	2–6 milj. ton upptag	139 000 ton utsläpp	

Figur 1. Förändring av skogens förmåga att ta upp respektive avge koldioxid över tid och land [3].

Dessutom är ett av Sveriges åtaganden till år 2030 att öka kolsänkan med fyra miljoner ton jämfört för perioden 2016–2018 när i praktiken skogens förmåga till kolsänka i verkligheten minskar. En ökad produktion av pappersprodukter på bekostnad av plastprodukter resulterar i fler utsläpp av koldioxid enligt LCA-beräkningar. (Se Figur 2!).

Figur 2. Hur byte av plast till andra material påverkas [4].

Det är av dessa skäl som SPIF starkt ifrågasätter även partiledare Muharrem Demiroks uttalande: ” Vi ska byta ut plaster, cement och betong mot alternativa produkter som har sitt ursprung i skogen. Om man inte får bruka sin skog, hur ska vi då ersätta de här produkterna?” [5]. SPIF anser att beslut ska baseras på fakta och inte halvsanningar eller lögner.

Avfallstrappa

Naturvårdsverkets konstruktion av avfallstrappan innehåller ett allvarligt fel. Upplösning/utfällning skall inte ses som en kemisk återvinning. Detta kan exemplifieras av PureCycles fysikaliska återvinning som är ett mer korrekt begrepp än upplösning/utfällning. Detta framgår klart av figur 3 där ingående polypropen med inslag av polyeten leder till återvunnen polypropen utan pigment och additiv samt separering av ingående polyeten. Polypropenet har bevisligen inte ändrats rent kemiskt utan bara blivit renad.

Figur 3. Ingående blandning av PP och PE (till vänster) utgående ren PP (till höger)

Detta är exempel på att högkvalitativ återvinning är bättre än CCU och CCS och skall därför premieras, dvs anslag till sådana anläggningar skall ges högre prioritet. Bio-CCS hotar dessutom ekosystem och matproduktion enligt flera forskarrapporter [6]. Detta sagt även om föreliggande rapport inte behandlar ren bio-CCS eftersom det tagits fram ett system för omvända auktioner. SPIF saknar således att Energimyndighetens rapport inte tar en helhetssyn på hela problematiken.

CCU

I avsnittet märkt CCU hävdar Energiverket följande: ” Där kan förbränning med CCU alltså mycket väl vara det rimligaste sättet att återvinna vissa kolatomer, även om det inte är

förstahandsvalet generellt.” Det är svårt att förstå detta resonemang när högkvalitativ återvinning skall ges högsta prioritet.

Ekonomiska styrmedel

Införandet av ekonomiska styrmedel vare sig det drabbar ”ren” råvara eller plastprodukter för att gynna det lägsta alternativet i avfallstrappan slår fel. Vi strävar efter ett cirkulärt samhälle och inte förbränning där regeringen varje år får betala en avsevärd summa till EU för varje förbränt kilo plast.

Däremot kan en snabb klimatnytta uppnås genom en ökad insamling av plastförpackningar. Det är den svenska plastbranschen som har skapat världens största anläggning för återvinning av plastförpackningar i Motala. För att till fullo nyttja dess kapacitet på 200 000 ton/år bör staten satsa medel för att informera allmänheten om att ökad insamling leder till minskad förbränning av plast. Detta skulle även minska summan att betala till EU för förbränd plast.

Det är inte rimligt att styrmedel endast drabbar plastindustrin. För skogsindustrin tar det uppemot 20 - 40 år innan nya träd vuxit tillräckligt för att kompensera för utsläppen som avverkningen orsakat, enligt naturgeografen Anders Lindroth som arbetar med att mäta koldioxidhalter vid kalhyggen. Om en plastsked ersätts av en träsked kommer den inte bidra till mindre koldioxidutsläpp såvida inte den existerar i minst 10 år, vilket är orealistiskt. Det innebär att bio-CCS inte löser detta problem för produkter med kort livslängd. Denna slutsats kommer man även till om man beaktar att skogsprodukter ger upphov till mer växthusgaser enligt figur 2. Att räkna all biobaserad plast som nollutsläpp är därför felaktigt.

Förändringar i EU:s regelverk för avfall och återvinning

Energimyndighetens förslag om krav på en viss andel återvunnet material i förpackningar baserat på CCU-baserade material sänder ut felaktiga signaler. Det är lösningar högre upp i hierarkin som måste i än högre grad säkerställs. Det innebär i detta fall att man skall prioritera och kanske premiera återvunnen fossilplast såsom råvara i ny plastförpackning.

Producentansvar

Dagens producentansvar såsom det är utformat fungerar mycket bra inom plastbranschen. Svensk Plaståtervinning (SPÅ) tar hand om insamlade plastförpackningar och sorterar ut tolv fraktioner som kan gå till framställning av nya produkter. Investeringen är på närmare 1 miljard kronor och renderar ingen vinst till aktieägarna. De tar istället ett ansvar för att sätta förpackningar på marknaden men behöver försäkra sig om att inga nya pålagor kan resultera i en situation som förstör ett fungerande system. Igen, plastindustrin har långa investeringshorisonter och vill ha en tydlig plan och förutsägbarhet som saknas i Energimyndighetens förslag.

Motala den 25 juni 2024

Lennart Johansson, Branschansvarig Svensk Plastindustriförening (SPIF)

Referenser:

[1]. A. Hansson, IPCC kritiseras för orealistiska scenarier om tekniska lösningar, Dagens nyheter 6 april 2022.

[2]. W. Carton et al, Negative emissions and the long history of carbon removal, WIREs Climate Change, 11(2020)6 /e671, <https://doi.org/10.1002/wcc.671>

[3]. Sverker Lenas, Forskarnas varning: Skogen går från kolsänka till utsläppskälla, Dagens Nyheter, 1 oktober 2020.

[4]. H. Pilz et al, The impact of plastics on life cycle energy consumption and greenhouse gas emission in Europe, Summary Report 2010, Denkstatt.

[5]. M. Demirok, Dagens Nyheter, 1 juni 2024 p.10.

[6] A. Deprez et al, Sustainability limits needed for CO₂ removal, Science 383(2024)6682 pp. 484-486.